

INSTITUTUL NAȚIONAL DE CERCETĂRI ECONOMICE

**CONCLUZIILE ȘI PROPUNERILE
PENTRU PERFEȚIONAREA POLITICII DE SUSȚINERE A
ANTREPRENORILOR CU DIZABILITĂȚI
ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

Elena Aculai, dr. hab., INCE

MASA ROTUNDĂ, 14.09. 2018

Baza pentru elaborarea concluziilor și propunerilor

Proiectul instituțional ”Armonizarea politicii de dezvoltare a IMM-urilor în Republica Moldova cu principiile ”Small Business Act” pentru Europa”

Etapa a.2017 ” Perfec ionarea politicii de sus inere a IMM-urilor în Republica Moldova: îmbun t irea posibilit ilor pentru dezvoltarea antreprenorilor din categoriile social-vulnerabile ale popula iei”

Planul de acțiuni pentru a.2015-2017 privind implementarea Strategiei de dezvoltare a sectorului IMM pentru anii 2012-2020 (aprobat prin HG Nr. 397 din 16.06.2015):

Punctul 1.1.16: laborarea recomand rilor tiin ifice ... privind «consolidarea capacit ilor i abilit ilor antreprenoriale ale persoanelor cu dizabilit i ...»

Datele inițiale:

- Evaluarea politicii de sus inere a IMM-urilor în RM i generalizarea experienței țărilor europene;
- Analiza rezultatelor chestion rii persoanelor cu dizabilități, realizat în cadrul proiectului.

Importanța susținerii antreprenorilor din rândul persoanelor cu dizabilități

- Importanța fiecărei persoane în societatea actuală, indiferent de sex, vârstă, apartenența etnică, starea sănătății și alte deosebiri.
- Dimensiunea fenomenului: la persoanele cu dizabilități în Republica Moldova se referă un număr destul de mare de cetățeni – 182 mii, sau 5% din întreaga populație a țării.
- Posibilități extrem de limitate de acces a persoanelor cu dizabilități în diferite instituții, unde este necesar de a ajunge fizic pentru a se ocupa cu activități de afaceri.
- Lipsa interesului antreprenorilor față de angajarea persoanelor cu dizabilități, deoarece acest lucru necesită cheltuieli suplimentare.
- Creșterea cheltuielilor din bugetul de stat, orientate spre plata prestațiilor sau pensiilor persoanelor cu dizabilități.
- Activitatea antreprenorială sau cea pe cont propriu pot servi ca alternativă omajului, crescând bunăstarea persoanelor cu dizabilități.

Ce fel de susținere de stat ar putea ajuta la dezvoltarea antreprenoriatului?

Opinia respondenților (1)

Îmbunătățirea condițiilor generale de trai

OBSTACOLELE	%
Proiectarea, construcția și modernizarea obiectelor de infrastructură socială, pentru a le face mai accesibile	100,0
Îmbunătățirea posibilităților pentru obținerea studiilor generale și profesionale	100,0
Susținerea antreprenoriatului social, orientat spre creșterea ocupării persoanelor cu dizabilități	98,6
Schimbarea atitudinii societății față de persoanele cu dizabilități	95,9
Asigurarea cu articole și mijloace specializate de reabilitare, care permit de a implica persoanele cu dizabilități în activitatea de muncă și cea socială	91,9
Crearea locurilor de muncă și a condițiilor speciale pentru plasarea în câmpul muncii	90,5
Promovarea imaginii pozitive, difuzarea istoriilor de succes	87,8

Ce fel de susținere de stat ar putea ajuta la dezvoltarea antreprenoriatului?

Opinia respondenților (2)

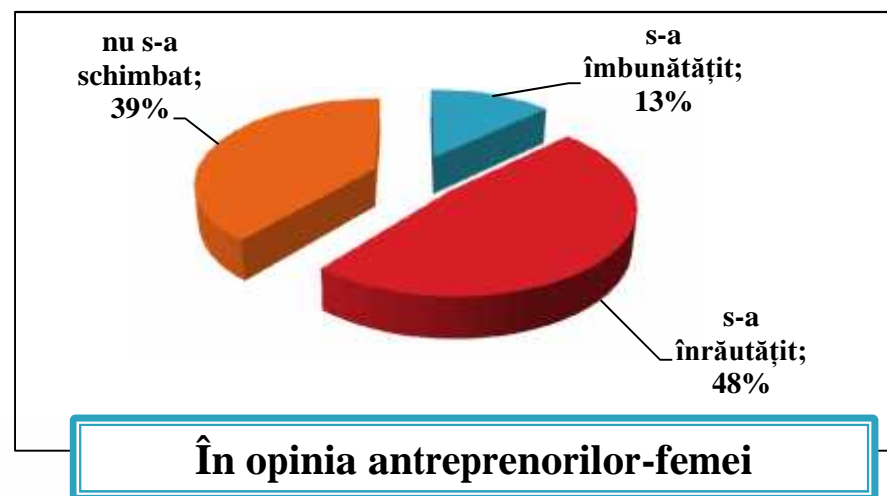
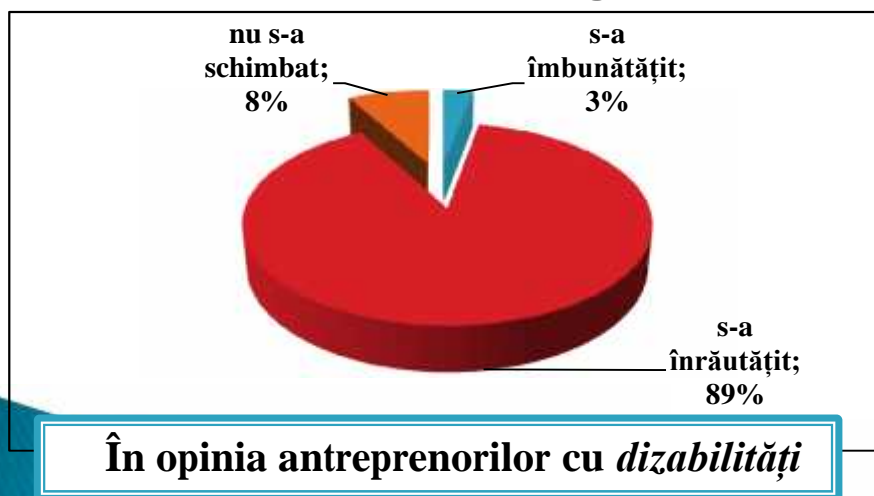
Îmbunătățirea condițiilor pentru dezvoltarea afacerilor

OBSTACOLE	%
Elaborarea unui program-țintă de stat, care să prevadă finanțarea preferențială a activității antreprenoriale a persoanelor cu dizabilități la etapa de demarare a afacerii	100,0
Acordarea de facilități la impozite și plăți pentru acest grup de antreprenori	100,0
Îmbunătățirea posibilităților pentru obținerea cunoștințelor în domeniul antreprenoriatului	100,0
Susținerea activității asociațiilor de afaceri, care întrunesc preponderent sau inclusiv antreprenorii din rândul persoanelor cu dizabilități	100,0
Îmbunătățirea atitudinii funcționarilor de stat, angajaților băncilor comerciale, altor organizații de susținere a afacerilor față de antreprenorii din rândul persoanelor cu dizabilități	100,0
Consolidarea parteneriatului cu alte asociații de afaceri, pentru a promova în comun interesele diferitor grupuri de antreprenori	98,6
Dezvoltarea unui sistem de mentorat la etapa de demarare a afacerilor	98,6

Obiective propuse în cadrul susținerii de stat a antreprenorilor cu dizabilități

1. Adaptarea legislației și a documentelor de politici la necesitățile IMM-urilor, aflate în proprietatea și gestiunea persoanelor cu dizabilități.
2. Asigurarea drepturilor egale și extinderea posibilităților persoanelor cu dizabilități pentru participare activă la viața economică, socială, politică și de altă natură.
3. Dezvoltarea sistemului educațional în domeniul antreprenoriatului, simplificarea accesului la finanțare, îmbunătățirea serviciilor de informare și consultanță.
4. Dezvoltarea cooperării în domeniul antreprenoriatului, formarea rețelelor de afaceri. Extinderea dialogului dintre organele administrației publice, mediul de afaceri și organizațiile neguvernamentale.

Scopul susținerii – îmbunătățirea mediului de afaceri pentru grupul respectiv de antreprenori

Obiectivul 1. Adaptarea legislației și a documentelor de politici la necesitățile IMM-urilor, aflate în proprietatea și gestiunea persoanelor cu dizabilități (1)

1. Introducerea modificărilor în Legea cu privire la întreprinderile mici și mijlocii :

Articolul 11. Programele de stat pentru dezvoltarea IMM-urilor

Obiectivele programelor de stat sînt îndreptate spre (a) susținerea tinerilor întreprinzători...; (b) stimularea persoanelor migrante...; (c) dezvoltarea antreprenoriatului feminin...; **A ad uga: (d) susținerea antreprenorilor din rîndul persoanelor cu dizabilități.**

2. Elaborarea și adoptarea Legii cu privire la afacerile familiale:

A prevedea: un regim special (preferențial) pentru afacerile familiale, în care sunt implicate persoane din categoriile social-vulnerabile ale populației, inclusiv persoane cu dizabilități

3. Asigurarea monitorizării și controlului asupra respectării legislației.

▶ **A lua în considerare, c :**

- ▶ în Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Capitolul VI¹, modificările a.2018) conceptul adoptat cu privire la antreprenoriatul social și întreprinderea socială se referă în primul rînd la promovarea angajării persoanelor cu dizabilități, dar nu îi motivează pe acestea să se implice în afaceri.
- ▶ în Legea cu privire la integrarea socială a persoanelor cu dizabilități (2012), nu se presupune susținerea antreprenoriatului, deoarece conceptul de integrare socială nu include dezvoltarea antreprenoriatului.

Obiectivul 1. Adaptarea legislației și a documentelor de politici la necesitățile IMM-urilor, aflate în proprietatea și gestiunea persoanelor cu dizabilități (2)

Pasul 1. A corecta Planul de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea Strategiei de dezvoltare a sectorului IMM pentru anii 2012-2020.

- ▶ A adăuga în lista de acțiuni de susținere, destinate tinerilor și femeilor, grupul persoanelor cu dizabilități. În special:

3.1.1. Desfășurarea cursurilor de formare în domeniul antreprenoriatului pentru tineri; migranți; **A adăuga: persoanele cu dizabilități**

3.2.3. Susținerea acțiunilor și inițiativelor de promovare a antreprenoriatului în rândul tinerilor. **A adăuga: persoanele cu dizabilități**

- ▶ A organiza monitorizarea și controlul asupra respectării normelor, prevăzute în cadrul convențiilor internaționale.

Pasul 2. A include în proiectul noii **Strategii/Program de dezvoltare a sectorului IMM pentru anii 2021+** prioritatea: **Dezvoltarea antreprenoriatului în rândul grupurilor de populație defavorizate și subreprezentate în antreprenoriat**, care va fi orientată spre susținerea antreprenorilor din rândul femeilor, tinerilor, persoanelor vârstnice și cu dizabilități.

Pasul 3. A reflecta asupra necesității de elaborare a Strategiei de susținere a persoanelor cu dizabilități cu un capitol destinat dezvoltării antreprenoriatului

Obiectivul 2. Asigurarea grepturilor egale și extinderea posibilităților persoanelor cu dizabilități pentru participare la viața economică, socială, politică și de altă natură

- ▶ 1. Îmbunătățirea posibilităților pentru dezvoltarea persoanelor cu dizabilități **în familie**, ceea ce va permite de a crește potențialul lor antreprenorial
- ▶ 2. Încurajarea activității economice a persoanelor cu dizabilități – **pe piața muncii, în politică, alte domenii ale activității publice**, ca premis , care s contribuie la dezvoltarea antreprenoriatului; eliminarea discrimin rii:
 - Simplificarea accesului fizic la instituțiile infrastructurii sociale, care permit obținerea serviciilor educaționale, medicale și sociale;
 - Susținerea promovării persoanelor cu dizabilități la funcții de conducere în domeniul economic i politic.
- ▶ 3. Promovarea **în societate** a spiritului antreprenorial, cu accent pe posibilitățile de implicare a persoanelor cu dizabilități în activități antreprenoriale și pe cont propriu:
 - Diseminarea informației cu privire la antreprenorii cu dizabilități, la problemele i succesele lor, la metodele de dep ire a obstacolelor, la dezvoltarea afacerilor;
 - Includerea în programele publice televizate i radiofonice a ciclurilor de emisiuni, orientate spre dezvoltarea în societate a spiritului antreprenorial i culturii antreprenoriale.

Obiectivul 3. Dezvoltarea sistemului educațional în domeniul antreprenoriatului, simplificarea accesului la finanțare, îmbunătățirea serviciilor de informare și consultanță

Dezvoltarea sistemului educațional în domeniul antreprenoriatului

- ▶ Instruirea persoanelor cu dizabilități (ca grup țintă) în cadrul Programului național de instruire continuă a antreprenorilor "Gestiunea Eficientă a Afacerii" (inclusiv în *Indicatorii de performanță*);
- ▶ Elaborarea modulelor speciale și a metodelor de predare, care să ia în considerare caracteristicile antreprenorilor cu dizabilități.

Îmbunătățirea serviciilor de informare și consultanță

- ▶ Transferul concentrat al informațiilor, legate de reglementarea, controlul și susținerea afacerilor, de la instituțiile publice la asociațiile de afaceri, care reunesc persoane cu dizabilități.
- ▶ Dezvoltarea pe paginile web www.odimm.md sau www.businessportal.md a unei rubrici destinate antreprenorilor din rândul persoanelor defavorizate și subreprezentate în antreprenoriat, care să includă toate inițiativele de susținere a acestora.

Simplificarea accesului la finanțare

- ▶ Utilizarea mijloacelor Fondului de garantare a creditelor pentru antreprenorii cu dizabilități (inclusiv în *Indicatorii de performanță*);
- ▶ Atragerea asistenței financiare străine (sub formă de granturi sau credite preferențiale) pentru dezvoltarea afacerilor persoanelor cu dizabilități.

Obiectivul 4. Dezvoltarea cooperării în domeniul antreprenoriatului, formarea rețelelor de afaceri. Extinderea dialogului dintre organele administrației publice, mediul de afaceri și organizațiile neguvernamentale

- ▶ Familiarizarea liderilor întreprinderilor și a asociațiilor de afaceri, care reunesc antreprenorii cu dizabilități, cu metode eficiente de lucru.
- ▶ Susținerea asociațiilor de afaceri și a altor forme de cooperare ale întreprinderilor, care reunesc persoanele cu dizabilități în cadrul unor programe, destinate susținerii grupurilor respective de antreprenori.
- ▶ Consolidarea asociațiilor de afaceri, care reunesc persoane din grupurile de populație defavorizate și subreprezentate în antreprenoriat și care devin reprezentative.
- ▶ Crearea unei baze de date a asociațiilor de afaceri active și a liderilor acestora, în scopul creșterii participării antreprenorilor la activitatea consiliilor consultative și a altor forme de dialog.

Concluzii generalizatoare

- ▶ Formarea și consolidarea potențialului antreprenorial al persoanelor cu dizabilități le dă șansa de a-și îmbunătăți bunăstarea materială și de a se autorealiza.
- ▶ Pentru implicarea persoanelor cu dizabilități în activitățile antreprenoriale, este necesară susținerea lor în cadrul politicii de dezvoltare a IMM-urilor.
- ▶ La argumentarea măsurilor de susținere a afacerilor persoanelor cu dizabilități este necesar de a identifica și de a ține cont de specificul problemelor și nevoilor acestora, respectiv, de a diferenția măsurile de susținere.
- ▶ Politica de susținere a antreprenoriatului în rândul persoanelor cu dizabilități ar trebui să fie luată în considerare într-un context mai larg, având în vedere participarea lor activă în toate sferele vieții.
- ▶ În ultimii ani, inițiatorii susținerii persoanelor cu dizabilități sunt adesea asociațiile de business, care contribuie la dezvoltarea politicii publice. Statul ar trebui să susțină înființarea și dezvoltarea asociațiilor de afaceri și a altor forme de cooperare, oferindu-le sprijin acestora, cât și IMM-urilor.

**MULȚUMIM
PENTRU ATENȚIE!**

www.ince.md

